

Forsvarsdepartementet

Sendt per epost til: langtidsplan@fd.dep.no

Deres ref.:

Vår ref.:

Saksbehandler:
Kjetil Moe

Dato:
09.10.2023

Innspill til arbeidet med ny langtidsplan for forsvarssektoren

Det er alvor nå. Det må brukes mer penger for å styrke forsvarsevnen. Det må investeres mer, driftsbudsjettene må økes og det haster. Forsvarssjefen, forsvarskommisjonen og totalberedskapskommisjonen er samstemt i ønsket og forventningene til en kraftsatsing. Vi er enig, og det må skje nå.

Vårt utgangspunkt er totalforsvars-ambisjonen, som legger opp til en stadig sterkere samhandling mellom Forsvaret og det sivile samfunnet. Forsvaret er, og skal være tyngst til stede i landsdelen med svakest demografi- og samfunnsmessig infrastruktur. I en landsdel der store deler av befolkningen kan miste akuttberedskapen på sitt lokale sykehus. Det vil også kunne gå ut over forsvarsevnen.

Helseberedskap

Forsvarskommisjonen beskriver et behov for samordning med helse- og omsorgssektoren i hele krisespekteret. Dette omfatter alle faser i beredskapsplanlegging, gjennomføring av operasjoner, tjenesteleverandører og fagmyndigheter.

Det ligger et betydelig potensial for sivil-militært samarbeid innenfor helsesektoren. Felles trening og hospitering, øvelser og annet samarbeid bør prioriteres og forsterkes. Nasjonal sikkerhet og beredskap må være en del av vurderingsgrunnet når sykehusstruktur og helseberedskap vurderes.

Med økt alliert aktivitet i fredstid, krise eller krig, er et fullverdig akuttsykehus en svært viktig ressurs som må være forberedt til å motta og behandle sårede fra et konfliktområde, for videre evakuering til større sykehus lenger sør.

Forsvarets sanitet mener et slikt sykehus må ha tilgang til alle transportaksene; jernbane, vei, sjø og luft. Et slikt sykehus bør ikke ligge for langt unna et tenkt konflikt- eller krigsområde.

I NATO`s seven baseline requirements fremheves betydningen av evnen til å håndtere masseofre og forstyrrende helsetilstander, og å sørge for at sivile helsesystemer kan klare seg.

Et helt nytt sykehus, landets mest moderne, skal tas i bruk neste år. Våre allierte ser allerede verdien av universitetssykehuset i Narvik, men vi er ikke sikre på at Helse Nord og helse- og omsorgsministeren gjør det samme. Helse Nord utreder nå funksjons- og oppgavedelingen i Nord-Norge, uten å ta hensyn til en ny sikkerhetspolitisk situasjon. Resultatet av utredningen vil kunne svekke beredskapsevnen i nord.

Etter vår oppfatning vil det styrke totalforsvaret å etablere et sanitetsledelselement som en del av en sivil-militær samhandlingsarena i tilknytning til Universitetssykehuset i Narvik.

Tilstedeværelse av UiT Norges arktiske universitet i Narvik, med sin helseutdanning og sine ulike forskningskapasiteter, de operative forsvarsavdelingene i indre Troms, samt de klare rekrutteringsmessige fordelene ved at aktiviteten finner sted i en by, bidrar til å forsterke dette.

Logistikk og infrastruktur

Forsvarskommisjonen tilkjenner i sin rapport, et betydelig framtidig logistikkbehov relatert til totalforsvarets eget behov og ikke minst vertslanstøtte. Flere peker på Ofotbanens betydning i et NATO-perspektiv, der Narvik Havns avtale med FLO, og andre allerede etablerte logistikkaktører, burde tilsi at Forsvarets administrative og ledelsesmessige logistikk-avdelinger etableres her.

NATO har stort søkelys på Narvikregionen og Narviks strategiske beliggenhet. Vi har god kompetanse om transport og logistikk, og vi har god erfaring gjennom mange tiår med mottak av allierte på vei til og fra store øvelser. Her finnes også universitet og gode havne- og jernbanefasiliteter. Narvik er det nordnorske logistikk-senteret og har nærhet til Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet.

Det er grunn til å tro at allierte snart vil ha et nærvær for å styre sine logistiske kapasiteter, og det er naturlig at også norske ledelsesfunksjoner plasseres her. Narvik bør være det opplagte valget for etablering av Nasjonalt logistikkoperasjonssenter (NLOGS).

Nærheten til flyplasser, veier, havn og jernbane er noe av årsaken til at Ofoten og Narvik er det viktigste området i nord for mottak av allierte styrker i krise eller krig. Forholdene er lagt godt til rette i dag, men det er likevel et par uløste infrastrukturutfordringer; Ofotbanen og E6 Narviktunnelen.

Vei og jernbaneaksen inn i Sverige fra Narvik, er en viktig transportåre i krise og krig. Dette forsterkes også i konseptvalgutredningen for transportsektoren som nylig ble lagt frem.

Kapasiteten på Ofotbanen må økes på vei mot dobbeltspor, og for å sikre alliert mottak og fremkommelighet må E6 Narviktunnelen bygges. Beredskapstunnelen vil bidra til å håndtere alliert mottak på en god måte, sikre fremkommelighet, muliggjøre oppstilling av materiell i fjell, og gi tilgang til tilfluktsrom for store deler Narviks befolkning.

Norge har en forpliktelse til å sikre at NATO-styrker kan bevege seg raskt over alliansens territorium, og at sivile tjenester kan stole på gode transportnettverk, selv i en krise.

I FMR understrekes det at Norges evne til alliert mottak må styrkes og tilpasses for allierte styrker som skal videre til Sverige og Finland:

«Nye muligheter må utnyttes, slik som samarbeid om alliert mottak og forflytning på veiakser samt bruk av flybaser og havner. Kapasitet på strategisk jernbanetransport bør økes for å ha mulighet til å flytte tungt materiell fra mottakssteder i Norge og videre til Sverige og Finland. Dette vil kreve involvering og koordinering utover forsvarssektoren i alle de nordiske landene.»

Teknologi, forskning og utvikling

Totalberedskapskommisjonen slår fast behovet for en stadig tettere samhandling mellom Forsvaret og det sivile samfunnet. Det ligger et stort potensial i å tilrettelegge for større forsvarsindustrielt samarbeid med operative avdelinger i nord.

Et totalforsvar som i stadig større grad må baseres på militær-sivil industriell samhandling, vil kunne ha en utfordring ved at Forsvarets operative kapasiteter mest er til stede i Nord-Norge, mens forsvarsindustrien utelukkende er til stede i sør.

Det bør derfor legges til rette for at det utvikles forskning, utvikling og industriell infrastruktur i tett samhandling med Forsvarets operative aktiviteter, der disse geografisk foregår.

Narvik er landsdelens logistikkenter og UiT – Norges Arktiske universitet har sitt teknologiske fakultet her. Det skaper grunnlag for utvikling og etablering av en tett næringsmessig og industriell sivil-militær samhandling, og ikke minst industriell forskning og utvikling basert på landsdelens spesielle geografiske og klimatiske forhold.

Narvik kommune har etablert selskapet Arena Nord Utvikling AS, som i tett samhandling med blant andre KDA, BTV, Norges arktiske universitet og Nordland fylkeskommune arbeider for å utvikle en nordnorsk tilstedeværende forsvarsindustri. Her bør også FHI delta.

Forsvaret har behov for næringslivets ressurser i både fred og krig. Utfordringen er at mange små og mellomstore bedrifter ikke når opp i nasjonale anbudskonkurranser. Mange lokale bedrifter er for små til å håndtere store volum som Forsvaret etterspør. Kort leveringstid fra regionale leverandører av varer og tjenester vil kunne være avgjørende i en situasjon der lange logistikklinjer er brutt. Det er behov for en stadig tettere samhandling mellom Forsvaret og det sivile samfunnet på dette området.

Alliert mottak og samarbeid - vertslandsstøtte

I sitt fagmilitære råd skriver Forsvarssjefen om viktigheten av at vi har evne til å motta, understøtte og fremføre allierte forsterkninger, og det anbefales at Norge er forberedt på å motta og understøtte minst én alliert divisjon til Norge. Det vil kreve mye av mange, og Narvik kommune er opptatt av å legge forholdene til rette.

Narvik kommune og Narvik Havn har gjennom mange tiår god erfaring med mottak av alliert personell og utstyr på vei til og fra store vinterøvelser. Vi ønsker å være en god vertskommune for Forsvaret og de allierte, og vi ønsker et tettere samarbeid for å dekke både Forsvarets og sivilsamfunnets behov, og for å nå vårt felles mål om å styrke forsvarsevnen.

Personell og kompetanse

Forsvarskommisjonen beskriver en mulig «*kritisk personellmangel med for svak kompetanse på viktige områder, deriblant nødvendig teknologikompetanse*». Samtidig sier de at framtidens personell til Forsvaret, skal rekrutteres *fra*, - og *til* et samfunn hvor individuelle behov, ønsker og krav får større plass. Det innebærer krav om fleksibilitet i arbeidshverdagen, balanse mellom arbeidsliv og familieliv og forventninger til større mangfold.

Det må etableres intensiver for å rekruttere og beholde personell i nord, og vi er helt enig i forsvarssjefens råd om å utdanne mer militært personell og at nye utdanningskapasiteter med fordel bør legges til nord. Både spesialister, befal og offiserer må utdannes i Nord-Norge. Samarbeid med utdanningssektoren i nord vil gi resultater, og bidra til økt rekruttering av lokal ungdom som igjen kan rekrutteres til spennende jobber i Forsvaret.

Rekruttering må styres mot lokalsamfunn som i større grad kan tilby aktiviteter, utdanning og arbeidsmuligheter for hele familien.

UiT Norges arktiske universitet, campus Narvik som har eget fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi, helsefagutdanning og økonomiutdanning, burde i denne sammenheng være en attraktiv aktør i arbeidet med å utvikle et framtidsrettet totalforsvar i landsdelen.

Narvik kommune kan i denne sammenheng tilby bosetning til hele forsvarsfamilien, hvor den forsvarsansatte kan dagpendle til sin arbeidsplass, uavhengig av våpengren og karriereambisjoner, og dermed bidra til å dekke opp Forsvarets behov for personell med riktig kompetanse, nå og i tiden fremover.

Rune Edvardsen

Ordfører

Brevet er godkjent digitalt og har derfor ikke signatur